

Dünya maden haberleri

Arsiulusal Kurşun Karteli

Dünya kurşun istihşalât ve istihlâkâtını te-
vazün ettirmek maksadile bir kurşun karteli vücu-
de getirmek üzere faaliyete geçen 6 büyük kurşun
izabe müessesesi, ilk toplantısını 21.7.1935 tarihin-
de Londrada aktederek bundan sonra birbirlerine
haber vermeden istihşallerini çoğaltmıyacıklarına
dair aralarında anlaşma imza etmişlerdir.

Bu sene eylül başlangıcında mezkûr 6 mües-
se mümessillerinden başka kurşun cevheri istih-
sal eden diğer müesseselerin de iştirakile bir top-
lantı yapılmış ve bu toplantı neticesinde dünya
kurşun istihşalinin tahdidine karar verilmiştir.

ikinci teşrin 1938 tarihinde kurşun müstah-
silleri arasında yapılan son anlaşma üzerine kartel
için lâzım gelen bütün formaliteler tamamlanmış,
ancak Meksika, işçilerinin fazla ücret talepleri do-
layısıyla, kartelden hariç kalmıştı.

Kurşun istihşalâtındaki tahdidat % 5-10 nis-
betinde olacağı gibi, istihlâk miktarı da istihşalâtı
tecavüz etmeyecektir, çünkü 1936 - 1937 senelerin-
de istihşal miktarının istihlâkten düşük olduğu gö-
rölmüştü. Bu sebeple kartelin gayesi, kurşun fiyatını
16-20 Sterling arasında istikrar ettirmektedir.

Arsiulusal Kalay Karteli

22.11.1938 tarihinde Pariste toplanan Beynel-
milel Kalay Karteli ihracat hisselerini 1939 senesi
ilk 3 ayı için de muhafaza etmeğe ve standardı
% 45 nisbetinde bırakmağa karar vermiştir. Puffer
ihtiyatı için yapılan istihşalât, ihracat miktarının
% 10 unu teşkil edeceğinden 1939 ilk 3 ayı zar-
fında her ay ve hisseye 1.550 ton ilâve edilecektir.
Binaenaleyh piyasaya çıkarılacak aylık kalay mik-
tarı vasatı olarak 10.300 tonu tutacaktır.

Kalay Puffer ihtiyatı 1939 başlangıcı için 10
bin tonu bulacaktır. Beynelmilel Kalay Kartelinin

atideki toplantısı 15.3.1939 tarihinde Londrada
aktedilecektir.

Arsiulusal Kömür Karteli

Son zamanlarda Avrupa matbuatında beynel-
milel kömür anlaşması hakkında muhtelif haber ve
mülâhazalar dercedilmektedir. Bu yazılara göre,
ingiltere, Almanya ve Polonya arasında beynelmi-
lel kömür kartelinin tesisine ait bir esas platform
bulunmuş ve meseleyi istatistik ile fiat noktai na-
zarından tetkik için hususî bir encümen teşekkül
etmiştir. Fiat tesbitinde beynelmilel demir ve çelik
karteli nizamnamesi esas olarak alınacaktır. Kömür
müstehliklerinin piyasasındaki mer'i fiatler de göz
önünde tutulacaktır. Yukarıda isimleri geçen mem-
leketlerden maada karteğe Belçika, Fransa ve Hol-
landa iştirak edecektir, ihracat hisselerin tesbitinde
hangi sene esas olarak alınacağı şimdiye kadar ka-
rarlaştırılmamıştır. Almanya murahhasları 1937 se-
nesi için rey verdiği halde ingiltere buna itiraz et-
mektedir, çünkü İngilterenin 1937 de kömür ih-
racatı oldukça gerilemiştir. Beynelmilel kömür kar-
telinin tesisi hakkında alâkadar mahfilde bir nik-
binlik hüküm sürmektedir.

Silikoz hastalığı hakkında ikinci Arsiulusal Kongre

29 ağustostan 9 eylüle kadar devam etmek
üzere Cenevrede toplanan konferansta Avustralya,
Belçika, Kanada, Danimarka, Fransa, ingiltere, Ja-
ponya, Hollanda, Cenubî Afrika ittihadı ve Ame-
rika hükümetleri murahhasları hazır bulunmuşlar-
dır.

Konferans Arsiulusal Amele Birliğinin vaki te-
şebbüsile aktedilmiştir. Konferansta bilhassa silikoz

hastalığı ile mücadele üzerinde durulmuş, madenlerde çalışacak amelenin verem ve diğer sarı hastalıklara müptelâ bulunduğu ve hattâ böyle bir hastalığa vücudun istidadı olup olmadığı hakkında esaslı muayeneye tâbi tutulacak, diğer taraftan da amelenin çalışması esnasında maske kullanması ve mümkün olduğu kadar toz kalkmasının fennî bir tarzda önüne geçilmesinin temini için tedbirler alınmasına karar verilmiştir.

Madende çalışma neticesi hâsıl olan tozdan silikoza müptelâ dolayısıyla ciğerlerinden mustarip olan amelenin tedavisi hakkında faaliyete geçilmesi de konferans çerçevesi içine alınmıştır.

Üçüncü beynelmilel petrol kongresi 9 haziran 1940 tarihinde Berlinde toplanacak ve 15.6.1940 tarihine kadar devam edecektir.

Mareşal Göring himayesinde açılacak bu kongreye Prof. Dr. A. Beitz reis olarak tayin edilmiştir. Kongrede müzakere edilecek meselelerin programı 1939 başlarında matbuata bildirilecektir.

1940 senesinin haziranında Berlinde beynelmilel teknikî materyal kontrol ve beynelmilel gaz kongreleri ile Kölnde beynelmilel seyri-sefer sergisinin açılmaları aynı tarihlere tesadüf etmesi Petrol kongresi azalarına sair teşkilâtlardan da istifade imkânını vermektedir.

Beynelmillel petrol kongresinin genel sekreterliği: Berlin N. W. 7. Deutsche Gesellschaft für Mineralölforschung.

ALMANYA:

Dört senelik endüstri plânında taş kömürünün mevkiî

Taşkömürün enerji membaı olarak dünyada aldığı mevki hakkında son zamanlara kadar fikir ihtilâfı mevcuttu. Bazı mutahassısların fikrine göre enerji kaynağı olan taşkömür rolünü azaltarak mevkiini, rüzgâr, su, linyit ve

petrole verdiği iddia edilmekte idi. Buna sebep olarak son 25 sene zarfında su kuvvetlerinden istifade petrol ve linyit istihsalâtının gittikçe artması gösterilmektedir. Maamafih Avrupa kömür müstahsili melekelerinde enerji tedarikinde taşkömür rolünün muttarit bir şekilde artması ve diğer taraftan su ve rüzgâr kuvvetinden istifade işine nisbeten daha büyük adımlarla ilerlemesinden dolayı yaşadığımız asra "taşkömür devri" namını verebileceğiz. Bu devirde Almanya, rehberlik vazifesini görmeğe çalışmaktadır.

Almanyanın enerji tedarikinde taşkömür % 67, linyit % 22, odun ve petrol % 4 ile iştirak etmektedirler. Su kuvveti hissesi ise ancak % 2 - 2¹/₂ u bulmaktadır.

Avusturyadaki enerji kaynaklarının taksimatı ise bundan farklı ve aşağıdaki şekilde cereyan eder: Taşkömür %43, su kuvvetleri %29, odun - ağaç kömürü % 15 olarak hesap edilir. Fakat Avusturyanın enerji sarfiyatı umum Almanya nazaran ancak % 4 nisbetinde olduğundan, Almanyanın enerji membalarındaki nisbetleri az müteessir edebilir bir haldedir.

ikinci dört senelik endüstri plânına göre, Almanyanın demir ve çelik sanayiinde büyük bir kalkınma ve cevher ithalâtından kurtulma göz önünde tutulmaktadır. Şimdiye kadar demir ve çelik endüstrisi umum enerji istihlâkisinde % 15 - 20 ile iştirak ederken ikinci dört senelik plâna nazaran bu istihlâk (hissenin ehemmiyetli bir şekilde artması beklenilmektedir. Birkaç sene sonra kok istihsali ve demir sanayii için taşkömür istihlâkinin yine bir misli çoğalacağı umulmaktadır.

Elektrik endüstrisindeki kömür ve linyit sarfiyatı son zamanlarda her sene muntazaman % 15 nisbetinde artmıştır. 1937 senesi elektrik istihsalâtı 6,9 milyar Kw/h a çıkmıştır. Bu istihlâkâtta taşkömür mevkiî umum sarfiyatın % 36 sini tutmaktadır. Avusturyada Alp şelâle ve sellerinden bilistifade 1937 senesinde 2,7 milyar Kw/h elektrik istihsal edilmesine rağmen, gelecek 10 sene zarfında büyük Almanyanın elektrik için kömür sarfiyatında ehemmiyetli

bir artış vukua geleceği aşikârdır, çünkü su kuvvetlerinden daha geniş bir mikyasta faydalanma işinin organizasyonu 8 - 10 sene devam edecektir.

Seyri vesait yani demiryol ve vapurlara sarfedilmekte olan taşkömür miktarının artması elektrik ve demir sanayiine nazaran daha yavaş cereyan etmesine rağmen, hayatın bu branşında da inkişaf plânına göre hareket edilecektir. Şimdiye kadar komşu memleketlerden taşkömür ithal etmekte olan Avusturyanın Almanyaya ilhakı da Almanyanın kömür sarfiyatına tesirsiz kalmıyacaktır.

Son zamanlarda taşkömürün kimya endüstrisinde aldığı mevki de şayanı dikkattir. Takdir, hidrojenasyon ve sair usullerle kömür ve linyitten kok, benzin, motor ve makine yağlarının istihsalâtı garp memleketlerinde, bilhassa Almanyada, büyük bir ehemmiyet kazanmaktadır.

Kömürden istihsal edilen parafin ve yağlar, sabun, mum imalinde iptidai maddeyi teşkil etmektedir. Kömürden elde edilen havagazi, asetilen, esanslar ve karpit, sunî lâstik veya kauçuk, plastikî maddeler, cila ve müteaddit boya ile ilâçlar da zikre şayandır.

Kömürün kimyevî kıymetlendirilmesinden yalnız bir Almanyada 1936 senesi 1.700.000.000 rayışmarklık mamulât elde edilmiştir. Bu meblâğın 800 milyon rayşmarkı kok ve briket satışına aittir. 1937 senesi için kömürün kimya vasıtasile istifadesinden 2 milyar rayşmark kazandıdığı tahmin edilmektedir.

Memlekete döviz kazandırmak işindeki kömürün rolü ehemmiyetli bir mevki almaktadır. 1937 senesi zarfında 586 milyon RM lık kömür ihraç edilmiştir. Almanyanın senelik taşkömür istihsalı 1932 de 105 milyon iken 1937 de 185 milyon tona ve 1932 deki kok istihsalı de 19 milyondan 1937 de 41 milyon tona çıkmıştır. Buna mukabil kömür madenlerinde çalışan amele sayısı 1932 de 333.000 den 1938 ortalarına doğru 449.000 e yükselmiştir.

Almanyaya ilhak olunan Avusturyanın kömür istihsalâtına gelince: 1937 senesi için ancak

230.000 tonu bulmuştur. Bütün kömür ihtiyacı 31 milyon tonu tutan bu memleket ihtiyacını ekseriyetle hariçten kapatmağa mecbur idi. Yeraltı rezervi 2,9 milyar ton olarak tahmin edilir. 1937 senesindeki linyit istihsalâtı 3,2 milyon tonu bulmuştu.

Büyük Avusturya - Macar monarşisi Harbi Umumîden sonra ufak memleketlere ayrılırken endüstri mıntakalarının $\frac{3}{4}$ ü Çekoslovakya intikal eden mıntakaya intisap etmişti. Çekoslovakya dahilinde ise bugüne kadar endüstrinin % 75 - 80 i Sudet Almanları tarafından meskûn eyaletlerde bulunmakta idi. Mezkûr mıntakaların Çekoslovakya hudutları arasına mensup olması yüzünden bu memleket endüstri noktai nazarından ön safihaya dahil olmuştur.

Sudet topraklarının Almanyaya intikal etmesi yüzünden endüstrinin asgarî % 75 i ve linyit istihsalâtının % 94,5 u Çekoslovakyanın elinden gitmiştir. Şimalî Bohemyanın linyit ihtiyatı 12,4 milyar ton olarak tesbit edilmiştir ve 1937 de Sudet Almanlarına ait bu mıntakanın linyit istihsalâtı 14,2 milyon tonu bulmuştu. Bu linyitin ihrak kuvveti Alman linyitlerine nazaran bir misli fazla olduğundan Şimalî Bohemyanın linyit ihtiyatı değer itibarile bütün Almanya linyitlerinin yarısını teşkil etmektedir. Bundan dolayı Sudet mıntakalarının Almanyaya geçmesi endüstri plânında büyük bir tebeddül vücade getirecek ve Almanyanın kalkınmasında ehemmiyetli bir rol oynıyacaktır.

Krom Cevheri ithalâtı

Almanya 1937 senesi zarfında 132.162 ton krom cevheri ithal etmiştir, bunun 67.070 tonu Türkiye ve 36.625 tonu Cenubî Afrika İttihadına düşmektedir. 1938 için bu nisbetler tamamen zıddına değişmiş ve 9 ay zarfında 46.581 ton Cenubî Afrikadan ve 30.698 ton Türkiyeden ithal edilmiştir.

Almanyaya Türk krom ithalâtının azalması Türkiye kromlarının İngilteredeki revacının artmasından ileri geldiği zanedilmektedir.

A. B. D.

Kömür ve Tuzdan Lâstik imali

Kimyevî mevaddan sun'î lâstik imali meselesi mühim bir dava halini almış, hattâ Amerikada bu hususta müteaddit şekillerde birçok tecrübelerde de bulunulmuştu.

Ahiren, Katolik Papazlarından Julius Arthur Newland namında bir zat Londrada Imperial Chemical İndüstri's Ltd. e müracaat ederek sun'î lâstik imali için kimyevî bir terkip keşfettiğini iddia etmiş ve davasını da ispat etmiştir.

Neoprene namı verilen işbu terkip kömür, kireçtaşı ve tuzdan mürekkep bir halitadan meydana gelmektedir.

Neopren'in keşfi Avrupada sun'î lâstik imalini gizliyen perdeyi ortadan kaldırmıştır.

Lâstik imalâtçıları mezkûr terkipten imal edilen lâstiğin hakikî lâstik makamına kaim olmayacağını musırran iddia etmektedirler.

Sun'î lâstik, hakikîden daha pahalı olmakla beraber tarzı imali hakikî lâstiğin hemen aynıdır.

Mekşuf lâstik, yağa, sıcağa, ozona ve lâstiği eritebilen herhangi bir kimyevî maddeye karşı mukavim olmakla az miktarda su massetmekte, aynı zamanda inhina, elastikiyet ve gerileme kuvveti cihetinden de tabiî lâstik ayarına malik bulunmaktadır.

Petrol ihracatında yeni bir rekor

Dış ve iç ticaret ofisinin resmî malûmatına göre Amerika Birleşik Devletleri 1938 senesinin ilk 9 ayı zarfında 313.337.000 dolar kıymetinde 168.612.000 varil petrol ihraç etmişlerdir. 1937 senesinin aynı devresindeki petrol ihracatı ise 297.517.000 dolarlık 150.177.000 varil idi.

Binaenaleyh, 1938 senesi ihracatı geçen 1937 ye nazaran kıymet itibarile % 5,3 ve miktar itibarile de % 12,3 nisbetinde artmıştır. 1938 ilk 9 ay petrol ihracatı son seneler için bir rekor addedilmektedir.

AMERİKA :

Amerikanın 1938 ilk 9 ayında bakır ihracatı

Amerika Birleşik Devletleri 1938 senesinin ilk 9 ayı zarfında 271.915 ton külçe ve çubuk bakır ihraç etmiştir. 1937 senesi aynı devresindeki ihracat 213.789 tondur.

Kanada ise 1937 senesi ilk 9 ayı zarfında 147.336 ton ihraç etmişken, 1938 senesinin aynı devresinde 174.543 ton bakır ihracatı yapmıştır.

Binaenaleyh, Amerika B. D. ile Kanada 1938 ilk 9 ayı zarfında 1937 ye nazaran 85.333 ton bakır fazla ihraç etmiştir.

BULGARİSTAN :

Demir endüstrisi ve terkibi petrol

Bulgaristan Hükümeti yeraltı servetlerini işletmek için hususî bir plân ihzar etmiştir. Bu plânın başarılması maksadile Maadin Umum Müdürlüğü tesis edilecektir. Evveleminde demir endüstrisi ile terkibi petrol sanayii vücade getirilecektir. Pernik kömürlerinin hidrojenasyonu nazarı itibare alınmıştır. Sofya Üniversitesi Jeoloji Profesörlerinden Dr. Bonçefin projesine göre: Bulgaristanda senevî 15 er bin ton kapasiteli iki yüksek fırın inşa edilerek ehemmiyetli miktarda mevcut magnetit, hemalit ve mangan cevherlerinden istifade edilmelidir, çünkü Bulgaristan şimdiye kadar senede 30 - 40.000 ton demir ithal etmektedir. Maden endüstrisinin tesisi memlekete milyarlarca lewa döviz tasarrufu verecektir.

ÇEKOSLOVAKYA :

Muvaffakiyetli istikşaf işleri

Prag Demir Endüstrisi ittihadı birkaç zամandanberi memleketin muhtelif yerlerinde demir cevheri arama sondajlarını devam ettirmek-

tedir. Son alınan haberlere göre Veliz dağı eteğinde Zdic şehri civarında prova sondaj kuyusu zengin demir cevheri yatağına tesadüf etmiştir. Alman numunelerin tahlili buradaki demir cevherinin iyi bir neviden olduğunu göstermiştir. Şimdiye kadar kuyunun derinliği 52 metreyi bulmuştur. Prag demir endüstri teşkilâtı bu mıntakanın esaslı müşahede ve taharrisini yapmakta berdevamdır.

ÇİN»

Demir Cevheri yataklarının Japonlar tarafından işletilmesi

Hankau şehrinin düşmesi ile senevi yüzbinlerce ton istihsal veren Tayen demir cevheri yatakları Japonlar eline geçmiştir. Buradaki yatak 400 metre irtif aında ve 3 mil uzunluğundaki bir cevher dağımı teşkil etmektedir. Cevherin demir tenoru %65 nisbetinde olup, umum ihtiyatı da 25 milyon ton olarak tahmin edilmektedir. Pinghsiang kömür yatakları ile Tayeh demir zuhuratı Hanyang demir fabrikasının ham madde kaynaklarıdır.

Hsuanhua - Lungyen mıntakasındaki demir cevheri yataklarının umum rezervi 90 milyon ton olarak hesap edilmektedir. Şimalî Çinin ikinci derecede Yangtse vadisindeki demir cevheri yatağı ise 45 milyon ton cevheri havidir.

Bu zuhurattan bir mil kadar cenupta bulunan Anhvey demir yatağı 20 milyon ton cevheri muhtevidir. Son yatak daha Çin idaresi altında bulunmaktadır.

FAS:

Petrol Arama İşleri

Faşta Rharb, Cebeli Çelfat ve Ebu-Dıraa mıntakalarında petrol üzerine yapılmakta olan sondaj ameliyatı müspet netice vereceği anlaşılmaktadır.

Cebeli Çelfat rejyonunda TS 26 ve TS 36

numaralı sondaj yerlerinden günde 20 ton petrol istihsal edilmektedir.

30 ve 40 numaralı mahallerde de diğer 2 sondaj ameliyesine başlanmıştır.

, Ebu - Dıraa mıntakasında yapılan 3 sondaj faaliyeti neticesi günde 3½ ton petrol elde edildiği görülmüştür.

Halihazırdaki faaliyetten istihsal miktarı günde 26 tonu bulduğundan bu kaynaklardan mebzul petrol elde edileceği anlaşılmış ve faaliyet derecesi arttırılmıştır.

FİLİPİN

Krom Cevheri ihracatı

1935 senesine kadar krom cevheri ihraç eden memleketler arasında ismi görülmiyen Filipin son zamanlarda krom istihsalâtını ehemmiyetli bir miktarda arttırmıştır.

1935 ten 1938 senesine kadar Filipin krom cevheri ihracatı berveçhi atidir:

Seneler	Ton itibarile	Kıymeti dolar
1935	1.292	14.000
1936	11.890	130.000
1937	69.856	760.000
1938 ilk 6 ay	58.100	696.000

1938 senesi istihsalâtı nazarı itibare alınırsa Filipin, krom cevheri ihracatçıları arasında ön safhada gelmektedir. Umum ihracatın % 62 si Amerikaya satılmıştır.

Filipin krom cevheri kısmen % 48 nisbetinde krom oksidini muhtevidir, ihtiyatı 10 milyon ton tahmin edilen Luzon yataklarının cevheri ise % 32 ilâ 35 arasında krom oksidine maliktir. Istihsalâtın fazla inkişaf ettirilmesinden dolayı yüksek dereceli kromit ihtiyatının gittikçe azalması ve birkaç senede tükenmesi tahmin edilmektedir.

FİLİSTİN :

Yeni tasfiyehane

Hayfa limanında tesisine girilmiş olan petrol tasfiyehanesinin senevi kapasitesi 2.000.000 ton olacak ve boru hattı ile nakledilen Irak petrolünü işlenilmiş bir halde Avrupa piyasasında ihracat işinde büyük rol oynayacaktır. Tasfiyehane Consolidated Refineries Ltd. kumpanyasına ait İngiliz - Irak Petrol Şirketinin bir şubesidir. Yeni şirketin sermayesi 1 milyon sterlinden ibarettir. Limanla tasfiyehane arasında yeni bir demiryol hattı tesis edilecektir.

FRANSA :

Fransa kömür endüstrisinin faaliyeti

1938 senesi ilk 9 aylık taşkömür ve linyit istihsalâtı 34.402.376 ton olup bir sene evelki aynı müddet zarfında ancak 32.766.950 ton idi.

Nisbet mukayeseleri ise:

	1938 in ilk 9 ayında	1937 nin ilk 9 ayında	1938 deki % tezeyüt nisbeti
Taşkömür ve Linyit	34.402.376	32.766.950	5,0
Kok	3.154.841	3.126.736	0,9
Aglomere	4.485.509	4.436.827	0,1

İstihsalâtın fazlalığı ithalâtın tenakusuna sebep olmuştur, şöyle ki:

	1938 in ilk 9 ayında	1937 nin ilk 9 ayında	1938 deki % tenakus nisbeti
Taşkömür	14.613.390	18.737.441	22,0
Kok	1.866.823	2.865.081	34,8
Aglomere	771.913	1.015.388	24,0

Fransanın kömür ithal ettiği memleketlere göre taksim nisbetine gelince:

	1938 İn ilk 9 ayında	1937 nin ilk 9 ayında	1938 de % tenakusu ve tezeyüt nisbeti
İngiltere	4.937.185	7.046.498	- 29,9
Almanya	4.554.013	6.182.401	- 26,3
Belçika	2.608.701	2.595.731	+ 0,5
Polonya	1.204.081	1.221.026	- 1,4
Holanda	915.971	1.281.242	-28,5
Diğermemleketler	393.439	410.543	- 4,2
Yekûn	14.613.390	18.737.441	- 22,0

627.970 tona çıkmış, yani % 18.2 nisbetinde artmıştır.

Kömür ithalâtı

1938 senesi 10 ay zarfında Fransanın muhtelif hudutlarından cem'an 4.162.000.0000 frank değerinde 19.142.188 ton taşkömür ithal edilmiştir. Halbuki 1937 senesinin aynı devresindeki ithalât 3.824.897.000 franklık 24.928.184 tonu bulmuştu.

Son aylardaki ithalât miktarı mukayese edilirse muttarit şekilde bir tezeyüt şayanı dikkattir: Eylülde 1.705.177 ton olan ithalât birinci teşrinde 1.889.062 tona çıkmıştır.

Mayi mahrukak istimal ve istihlâki

1938 ilk 9 ay zarfında Fransa 5,9 milyon ton petrol ve benzin ithal etmiştir. Bu miktardan mezkûr aylar zarfında 3,7 milyon ton istihlâk edilmiştir. Hidrojenasyon ve sair usullerle dahilde istihsal edilmiş mayi mahrukak miktarı ise 9 ay için 3-920.936 tonu bulmuştur ve geçen 1937 aynı devresine nisbeten aşağı yukarı 500.000 ton fazladır.

İNGİLTERE:

Kömürden petrol istihsalâtı

1937 de memleket dahilindeki iptidaî maddelerden istihsal edilen motor yağı 100 milyon galonu bulmuştur.

Bu miktar 1936 senesine nazaran % 9 ve 1934 e nazaran da % 85 bir fazlalık göstermektedir. Elde edilen benzin ve motor yağlarının % 80 kömür hidrojenasyonununundan ve yüksek hararete kok imalâtındandır. Billinghamda Devlet kimya fabrikalarının resmî raporlarına göre 1937 de terkibi petrol ameliyesi arızasız ve daha muvazeneli bir şekilde cereyan etmiştir ve aynı miktarda benzin istihsalı için nisbeten daha az kömür sarfedilmiştir. Buna rağmen fabrikaların tam kapasitesi olan 45 milyon ton elde edilmemiştir. 1936 da umum istihsal 33 milyon ton benzin olduğu halde 1937 de 35 milyon ton istihsal yapılmıştır. Bu miktarın 2 milyon tonu tayyare benzinidir.

Kok ve gaz fabrikalarında imal edilen benzin miktarı ise kömür hidrojenasyon tesisi verimine çok yakındır. Bunun sebebi de son senelerde demir ve çelik endüstrisinde şayanı dikkat bir inkişaf ve kalkınma faaliyetidir. Maamafih, 1938 senesinde demir sanayiinde yeniden gerileme safhası baş gösterdiğinden kok ve katran fabrikalarının muharrik yağ istihsalâtı azalacağı beklenilmektedir. Kok, fabrikadaki gazlerin % 97,9 benzol istihsalâtı için sarfedildiğinden endüstrinin bu branşı oldukça inkişaf etmiştir. Vasati olarak beher ton kok kömüründen üç galon ham benzol elde edilmektedir. Gaz fabrikalarının ham benzol istihsalı ise beher ton kömürden 2,21 ilâ 2,24 galon arasındadır. 1934 - 1937 senelerinde İngilterenin muhtelif usullerle istihsal ettiği sun'î benzin miktarı berveçhi atidir: (Milyon galon üzerinden)

Kok fabrikalarında	1934	1935	1936	1937
Yüksek hararet usulü ile	24,4	26,2	30,1	34,5
Hava Gazi fabrikalarında	7,4	8,6	10,0	10,0
Yüksek hararet toktilt	0,5	0,7	0,8	1,0
Katran taktiri ve tasfiyehaneler	7,4	9,7	11,1	11,8
Hidrojenasyon	—	20,8	33,3	35,0
Bitumlu şist taktiri	14,3	10,2	6,7	7,7
Yekûn...	54,0	76,2	92,0	100,0

Kok ve havagazi fabrikaları aynı zamanda

katran ve katran yağı istihsal ederler ve bu yağlardan taktir usulile benzin elde edilir.

Ağır hidrokarbon istihsaline gelince 1937 senesinde katrandan 114 milyon galon kreozot ve sair ağır yağlar elde edilmiştir. Bu gibi yağların istihsalâtı 1936 da 100 milyon, 1935 te 93 milyon ve 1934 için 90 milyon galonu bulmuştu.

Petrol aramaları ümit verici değil

Royal Jeoloji İttihadının Petrol Şubesine mensup B. Lepper, son zamanlarda verdiği bir konferansta İngilteredeki petrol sondajlarından büyük bir muvaffakiyet beklemek beyhude olduğunu söylemiş ve demiştir ki: petrol aranılmış sahalar İngilterenin tam dörtte birini teşkil eder. Memleketin cenubunda açılan sondaj kuyularında şayanı dikkat bir kaynağa tesadüf edememişler. Maamafih bazı kuyularda petrol emarelerine raslanmıştır. Derbyshire'de derin bir kuyu açılmış, fakat müspet bir netice vermemiştir. Hali hazırda Staffordshire eyaletinin Leek civarında ve şimalişarkî Yorkshire'nin Whithy kurbunda sondaj ameliyelerine devam edilmektedir.

İskoçyada 1932 senesinde büyük ümitler veren iki kuyudan tabii gaz zuhur etmiş ve günde bazan 15 milyon ayak³ çıktığı tesbit edilmiştir. Fakat bu gazlerin iktisaden elverişli bir şekilde işletilmesi sair tecrübe sondajların hitamına talik edilmiştir.

1938 de çelik ve demir endüstrisi

Yaz aylarında sükûnet ve durgunluk geçen İngiliz demir ve çelik endüstrisi son aylar zarfında yeniden ihya edilmiştir. Birinci teşrin çelik istihsalı eylüle nazaran tam 100.000 ton, yani % 13,4 nisbetinde bir tezayüt kaydetmektedir. Ağustos ayında 658.900 ton olan çelik istihsalı eylülde 754.700 ve birinci teşrinde 854.800 tona çıkmıştır. Maamafih 1937 senesi aynı aylarına nazaran bu istihsalât miktarı % 24 nisbetinde bir tenakusu gösterir.

1938 senesi ilk 10 ayındaki İngilterenin dökme demir ve ham çelik istihsalâtı berveçhi atidir. (Milyon ton üzerinden):

Aylar	Dökme demir	Ham çelik
İkincikânun	761.100	1.081.400
Şubat	693.300	1.057.600
Mart	714.600	1.115.800
Nisan	661.000	938.600
Mayıs	663.900	957.000
Haziran	541.500	776.100
Temmuz	507.800	683.200
Ağ-ustos	443.000	658.900
Eylül	429.800	754.700
Birinciteşrin	469.400	854.800

Londra yeniden cıva ticaret merkezi

İtalya ile İspanya cıva müstahsillerinin karteli "Mercurio Europeo" lâğvedilidenberi Londra metal borsası yeniden dünya cıva ticaretinin merkezi vaziyetini almıştır. 1937 senesinde İngilterenin cıva ithalâtı 3.780.621 Ibs.ve ihracatı da 2.136.812 Ibs. i bulmuştur. Binaenaleyh ithalât fazlası 1.643.809 Ibs. teşkil etmektedir. Bu vaziyet İngiliz tüccarları elindeki cıva stoklarının ehemmiyetli bir miktarda artmasına delâlet eder. 1938 senesinin ilk 9 ay zarfında İspanyadaki sivil savaş yüzünden İngiltereye cıva ithalâtı azalarak 2.508.431 Ibs. i bulmuştur. Halbuki 1937 ilk 9 ay zarfındaki bunun mukabili 3.464.858 Ibs. idi. 1938de İngiltereden ihraç miktarı da 674.217 Ibs. bulmuştur. Eylül ayında cıva ticareti bilhassa yükselmiş ve 218.354 Ibs. cıva harice satılmıştır. Bundan dolayı cıva fiyatları cari sene için en yüksek bir noktasına erişerek 34,5 kg. şişesi 14,5 sterline çıkmıştır. Halbuki 1938 başlangıcında 12,5 ve ortalarına doğru 13,9 sterlindi.

İRAN:

Avrupaya petrol ihracatı

Petrol ihracatında Venezüella ve Amerika B. D. den sonra üçüncü olarak İran gelmektedir. İran ihracatının eylül nihayetindeki miktarı şöyledir:

Avrupa: 892.000 T.

Afrikaya : 603.000 T.

Asyaya : 136.000 T.

Okyanus adalarına: 38.000 T.

Görülüyor ki, alıcılar arasında Fransa mevcut değildir.

Avrupa memleketlerinden İngiltere en fazla ithalât yapan (644.000 T.), İtalya (66.000 T.), ve müteakiben şimal memleketleri, yani Norveç, Hollanda, Belçika, Danimarka ve sonra (50.000 T.) alan Almanya gelmektedir.

İRAK:

Yeni petrol imtiyazı

Geçen temmuz 29 tarihinde Irak Hükümetine "The Basra'n Petroleum Co." arasında vaki anlaşma üzerine cenubî Irak rejyonundaki petrol arama imtiyazı her iki tarafça imza edilmiş ve 13 birinci teşrin tarihinde de âli meclis tarafından tasvip ve Kiralın tasdikma da iktiran etmiş bulunduğu bugün meriyet mevkiine girmiştir.

"The Basrah Petroleum Co." mezkûr rejyonda petrol arama ve işletme işleriyle meşgul olacak ve imtiyaz müddeti de 75 sene devam edecektir.

Akitnamede mevzu şeraite nazaran şirket mukaveleyi imza tarihinden itibaren ilk üç sene zarfında petrol arama işlerine başlamış olacak ve ilk yedi buçuk sene sonunda da ihracatta bulunacaktır.

Yine akitname mucibince şirket tarafından petrol ihraç işlerine başlayıncıya kadar Irak Hükümeti senevi 200.000 altın Sterling kira namile tediye edilecek ve ihracata başlandığı tarihten itibaren de 200.000 altın sterling tediyesi devam etmek şartile beher ton istihsalât için ayrıca 4 altın şilin vergi verecektir. Bundan başka hükümet istihsal yekûnu üzerinden % 20 nisbetinde bir miktarına bilâbedel tesahup edecek ve bu nisbet şirket tarafından ihraç edilemeyeceği gibi ahara da satılamıyacak ve hükümet emrinde kalacaktır.

"The Basrah Petroleum Co." Şirketi Irakta hali faaliyette bulunan ve muhtelif milletlere ait olan 7 büyük petrol şirketinin hissedarlarının birleşmesiyle teşekkül eden zengin bir firmadır.

Mezkûr şirket daha 1952 senesi mayısında Dicle nehrinin garp tarafında 40.000 milyon karelik bir saha üzerinde petrol aramak için bir imtiyaz almak teşebbüsünde bulundu ise de bazı malî zorluklar karşısında akamete duçar olmuştur.

Fakat, Irak Petroleum Şirketi yeni gruplar ve yeni teknik vaziyetler ihdası ile malî vaziyetin düzelmesini temin etmiş olduğundan dolayı filiyat sahasını genişletmiş ve bu suretle de son imtiyaz meriyete girmiştir.

İrak Hükümeti kendi arazisi dahilindeki petrol ihtiyatını işlek bir hale koymak ve Arşulusal bir mevki kazanmak azmindedir, şayet muvaffak olduğu takdirde Irak Hükümeti azamî kâr temin edici bir servete malik olmuş bulunacaktır.

İTALYA :

Sulp ve mayi mahrukat teinini

İngiliz matbuatına göre İtalya Hükümeti büyük miktarda petrol mubayaası hakkında Meksika ile müzakereye başlamıştır. Petrol mukabili İtalya, Meksika için 3 sitern vapuru inşa edecek ve bakiye kalan borcunu para ile ödiyecektir.

İtalyanın senevî sulp mahrukat sarfiyatı 1914 ile 1937 arasında 11,5 milyon tondan ancak 12,5 milyon tona çıkmıştır. Buna mukabil mayi mahrukat sarfiyatı aynı seneler zarfında 800.000 tondan 3 milyon tona yükselmiştir. Mezkûr seneler zarfında su kuvvetinden bilistifade istihsal edilen elektrik enerji miktarı 3,5 tan 14,4 milyon Kw saate çıkmıştır.

Bundan dolayı İtalyanın yeni mahrukat sıyaseti imkân dahilinde mayi mahrukat kullanmasını tahdit ve yalnız mübrem olan gemi ve motorlar için sarfedilmesini serbest bırakmaktadır.

İtalyanın kömür ihtiyatı (antrasit ve linyit) Mühendis Puppini'nin tahminine göre aşağı yukarı 1 milyar tonu bulmaktadır. Buna mukabil Fransa ihtiyatı 31 milyar, İngilterenin 189 milyar, -Polonyanın 208 milyar ve Almanyanın 280 milyar tondur. İtalyanın kömür istihsalâtı Harbi Umumî nihayeti 1918 senesinde en yüksek noktaya erişmiş ve 2.850.000 tonu bulmuştu. 1932 senesindeki umum kömür fiatlerinin inmesi yüzünden italya istihsalâtı da 600.000 tona inmişti. Ancak 1937 senesinde bu istihsalât yeniden 2 milyon tonu bulmuştu. 1938 senesinin ilk 8 ayı zarfında istihsal edilen kömür miktarı 1,31 milyon tondur.

Teşkilâtlandırma Nezaretinin sanayi plânına nazaran 1940 senesi kömür istihsalâtı 4 milyon tonu bulacaktır.

İtalya topraklarında senevî istihsal edilecek petrol miktarı mutahassıslarca asgarî 20.000 tona çıkarılabileceği tahmin edilmektedir. 1933-1937 senelerinin sulp ve mayi mahrukat istihsalı berveçhi atidir.

Seneler	Kömür istihsalâtı ton	Petrol istihsalâtı ton
1933	718.038	26.526
1934	782.958	20.180
1935	989.108	15.977
1936	1.575.589	16.261
1937	2.024.116	14.261

Mezkûr istihsalât mukabili İtalyanın senevî mahrukat sarfiyatı 12,5 milyon ton kömür ve 3 milyon ton petrol olarak tahmin edilmektedir. Binaenaleyh İtalya kömür endüstrisi en müsait halde bile ihtiyacın ancak üçte birini temin edebilir bir vaziyettedir. Millî petrol istihsalâtı ise ihtiyacın ancak % 7 - 8 ini kapatmak iktidarındadır. Bundan dolayı İtalya 1938 senesi ilk 8 ay zarfında 8.357.901 ton kömür hariçten ithal etmiştir. Bu ithalât ta 4.987.000 ton ile Almanya birinci ve 1.482.000 tonla İngiltere ikinci mevki tutmaktadır. 1938 ilk 8 aydaki Türkiyeden alınan kömür miktarı ise 51.000 tonu bulmuştur.

İtalyanın petrol ihtiyacını karşılamak maksadile atideki tedbirler alınmıştır: Romanya, Arnavutluk ve sair petrol işletmelerinin satın alınarak işletilmesi. Faal ve enerjik bir şekilde memleketin bütün civarlarındaki petrol aramalarının teşviki, bilhassa şimalî Afrika, Habeşistan topraklarında istikşaf işlerinin takviye edilmesi araştırma işleri için beş senelik bir plân ihzar edilmiştir. Bu plâna göre istikşaf kuyuları 3.000 metreye kadar indirilecektir.

Hariçten gelen petrol yerini tutabilecek metan ve ağaç gazı gibi "Ersatz" mahrukatın taammümü yolunda alınacak tedbirler de bu meyanında hesap edilir. Benzine ispiro karıştırılması da senevi 120.000 ton benzin ithalâtını azaltmağa sebep olacağı beklenilmektedir.

Dördüncü tedbir olarak linyit ve bitümlü şistlerden petrol hidrojenasyonundan ibarettir. Yakında tesis edilen Bari ve Livornodaki terkibi petrol fabrikaları ehemmiyetli miktarda benzin, makine yağı, parafin istihsal etmektedir.

Beş senelik mahrukat plânının nihayeti olan 1940 senesinde italya Arnavutlukta 240.000 ton benzin ve 460.000 ton da sair mayi mahrukat dahilde tedarik edecektir. Maamafih hidrojenasyon usulü ile 100.000 ton benzin istihsalı için nevine göre 700.000 ilâ 1.500.000 ton linyit sarfedilmesi ve bunun için 500 milyon lîre tesisata hasredilmesi lâzımdır, ve sunî benzinin kilosu 2 lîrete malolacaktır. Halbuki tabî benzin fiati italya limanına teslim şartile ancak 0,55 lîrettir. Buna rağmen millî müdafaa bakımından italya terkibi petrol işine büyük bir ehemmiyet atfetmektedir.

Millî müdafaa için petrol istoklarını artırarak yeraltı ve üstündeki mahfazaları çoğaltmak tedbirleri de alınmıştır. Sitem veya mahfazalarda petrol istoklarının ihtiyaten bulundurulması beher tonuna 450 ilâ 530 lîre fazla bir masrafa malolmaktadır. Buna rağmen 1938 ilk 8 ayında italya 988.185 ton ham petrol, 30.737 ton makine yağı, 63.134 ton benzin ve 626.740 ton mazot ithal etmiştir. Petrol ithal eden memleketlerin başında Romanya 27.543 ton, Amerika Birleşik Devletleri 17.759 ton gelmektedir.

1938 de cıva istihsalâtı

Siena eyaletinde bulunan Monte Amiata cıva yatakları İtalyanın en büyük cıva madenidir. İkinci derecede İdria, Alectina ve Toscana ile Grosseto madenleri gelir. İspanyadaki sivil harp dolayısıyla oradaki senevi istihsalâtın 67.278 şişeden 30.000 şişeye inmesi İtalyan cıva madenlerinin inkişafına sebebiyet vermiştir. 1936 da 41.908 şişe cıva ihraç eden İtalya 1937 de 71.000 şişe harice satmıştır. Maamafih 1938 senesinde İtalyanın cıva istihsalâtı oldukça gerilemiş ve 1938 ilk 9 ay zarfındaki ihracat 1.277 tona inmiştir.

Bu azalış kıymet itibarile de 1.780.000 lîretten 44.780.000 lîrete inmesinde sarahaten görülür. İtalyanın dahilî cıva istihsalâtı senede 6.000 ilâ 8.000 şişe olarak tahmin edilmektedir.

İtalyanın 1937 ilk 8 ay zarfındaki cıva cevheri istihsalâtı ise 120.657 ton iken 1938 aynı aylarında 135.874 tona çıkmıştır.

JAPONYA:

Bakır, hükümet kontrolü altında

Japonyada büyük mikyastaki bakır işleri haziran 1 den ve ufak bakır işleri de temmuz 1 den itibaren hükümet kontrolüne tâbi tutulmuştur. Bilûmum bakır işlerine teşmil olunan kontrol, 1 birinci teşrinden itibaren mevkii meriyete girecektir.

Bir murakabe bürosu teşekkül ederek bakır istihlâki ruhsatıyesı verecek ve bakır fiati her 100 kilograma 90 yen olarak kabul edilecektir.

Petrol ve makine yağı endüstrisi

Japonya, dahilî motor mayi mahruk ihtiyacını karşılamak için yerli ham maddeden istifade cihetini iltizama karar vermiş ve bilhasa kömür maden ocaklarını birer petrol endüstrisi haline ifrağ etmeğe başlamıştır.

Bir taraftan petrol kaynakları aranırken, diğer taraftan da kömürden karbonizasyon, hidrojenasyon usullerile dahilî motor mayi mahruku ihtiyacı hazırlanacaktır.

Son birinci teşrin bidayetlerindeki kabine toplantısında hintyağı ve diğer ziraî mevat ve tohumlardan makine yağı istihsalı için şimdilik 397.000 yenlik bir tahsisat kabul edilmiştir.

KANADA :

1928madenciliği

Kanadanın 1938 ilk 9 ay zarfındaki taşkömür istihsalâtı 7.224.000 tonu bulmuştur. Buna mukabil aynı devredeki linyit istihsalı ise 1.687.000 tondur.

1938 ilk 6 ay zarfındaki nikel istihsalı 28,56 milyon dolar kıymetinde 54.600 tonu bulmuştur.

1938 ilk 8 ayında 141.500 ton kurşun ve 127.000 ton çinko istihsal edilmiştir.

Gümüş istihsalı 8 ay zarfında 15,42 milyon onz olarak tahmin edilmektedir. 1937 senesinin aynı devresinde bunun mukabili 15,55 milyon onz idi:

Sair madenlerin istihsalâtında da cüz'î miktarda bir tenakus şayanı dikkattir.

MACARİSTAN

Petrol inkişafı

Bu seneki petrol istatistiğine, Lispedeki yeni petrol kuyusu istihsalı de dahil edilmiştir. 1938 ilk sekiz ayın istihsal yekûnu 20.000 tondur ki, bunun 4.600 tonu ağustos ayında istihsal edilmiştir. Ağustos istihsalı temmuzunkine nazaran % 37 fazla olup tabii gaz istihsalinde de geniş bir tezayüt görülmektedir.

1938 de maden istihsalâtı

1938 ilk 9 ayındaki maden istihsalâtında geçen senenin aynı aylarına nazaran fazla bir tahavvül kaydedilmektedir. Demir cevheri istihsalı 213 bin tondan 223.000 tona çıkmıştır. Dökme demir imali 1937 de 261.000 ton iken 1938 de 268.000 tonu bulmuştur. Manganez cevheri is-

tihsaiâtında ise 17.000 tondan 16.000 tona azalma dikkate şayanıdır. Boksit istihsalâtında 1937 ye nazaran % 20 nisbetinde bir artış mevcuttur, yani 293.000 tondan 347.000 tona çıkmıştır.

Petrol istihsalâtında büyük bir inkişaf göze çarpmaktadır: 1938 ilk 9 ay zarfında 25.000 ton ham petrol elde edilmiştir. Halbuki 1937 aynı devresindeki petrol istihsalâtı ancak 800 tondur. Tabii gaz istihsalı de 2,55 milyon metre mikâbından 4,70 milyon metre mikâbına çıkmıştır.

Kömür istihsalâtına gelince, geçen seneye nazaran % 5 nisbetinde tezayüt vardır ve istihsal miktarı 6.189.000 tondan 6.493.000 tona yükselmiştir. Bu artış 1936 ya nazaran % 21 i bulmaktadır.

Kömür ocaklarında çalışan amele sayısı da 1.400 kişi artarak 1 - 10 - 1938 tarihinde 37.500 e çıkmıştır.

MEKSİKA:

Petrol şirketlerinin vaziyeti

Hükümet tarafından devletleştirilmiş bulunan 17 büyük petrol şirketinden maada Meksikada 42 ufak müstakil petrol işletmesi mevcuttur. Büyük firmaların lağvına kadar küçük şirket ve petrolcular »istihsalâtını doğrudan doğruya büyük şirketlere satarlardı. 18 - 3 -1938 tarihindenberi küçük müstahsillerin vaziyetleri tamamen değişti. Bunların devletleştirilmesinden sarfınazar eden hükümet teşkilâtı istihsalatlarını de almaz oldu. Bundan dolayı ufak şirketler elindeki petrol 500.000 fıçıyı aşmıştır. Mevcut sitem ve mahfazalar dolunca yerde havuzlar yapmağa mecbur kamuslardır. Maamafih istihsalin durdurulmasından sarfınazar edilmiş, çünkü petrol kaynaklarının başka mahale akmasından korkuluyor. Sermayenin azlığı yüzünden ufak firmaların petrol ihracatına gereken tesisat ve vasıtaları mevcut olmaması ufak petrol müstahsillerin vaziyetini müşkülleştirmiştir.

MISIR:

Petrol endüstrisi

Mısırda iki petrol tasfiyehanesi mevcuttur. Bunlardan birinin senelik kapasitesi 100.000 ton (aylığı: 8.000 ton) dur ki, hükümete aittir. Diğeri senevî 400.000 kapasiteli (günlük: 1.400 ton) olup (Anglo Egyptian Oilfields) şirketinin malıdır.

Hükümete ait olup Süveyşte teessüs etmiş bulunan petrol tasfiyehanesine dair inşaat projesi 1919 senesinde tatbik sahasına konmuştur.

Mezkûr tesisatın 1936 - 1937 senesine ait mukayeseli nisbeti şöyledir:

	1936 da ton	1937 de ton	1937 de o/o tezayüt nisbeti
Benzin	5.803	6.299	8.5
Gaz yağı	3.346	4.916	46.9
Mazot	18.970	22.247	17.3
Dizel yağı	8.208	8.887	8.3
Asfalt	6.882	9.093	32.1
Yekûn...	43.209	51.442	19.1

POLONYA:

18 kömür ocağı fazla

Çekoslovakyanın polonezler tarafından kâin mıntakalarının Polonyaya intikali neticesinde şimdye kadar mevcut kömür madenleri 18 adede çıkmıştır. Oberbergin cenubundaki senevî 300.000 ton istihsal veren 2 kömür madeninden başka Karwin mıntakasındaki icmalen senevî 7,5 milyon ton verimli 16 taşkömür ocağı Polonyaya geçmiştir. Bundan dolayı Polonyamn senevî kömür istihsali aşağı yukarı 8 milyon ton artacağı beklenilmektedir.

Polonyamn 1937 senesindeki taşkömür istihsalâtının yekûnu 36 milyon ton olduğu nazarı itibare alınırsa, yeni tezayüt nisbeti % 20 yi bulacaktır.

1938 de petrol istihsal, istihlâk ve ihracatı

1938 ilk 9 ay zarfında Polonyamn petrol istihsalâtında geçen seneye nazaran %1,4 nisbetinde cüz'î bir artış kaydedilmektedir. 1937 ilk 9 ayında memleketin ham petrol istihsali 373.452 ton iken carî senenin mukabili 378.755 tondur. Maamafih sondajla açılan kuyuların umumî uzunluğu 1937 ilk 9 ayında 100.000 metre iken 1938 de 110.000 metreyi bulmuştur.

Tabiî gazdan istihsal edilen benzin miktarı da geçen 1937 e nazaran % 5,2 nisbetinde bir artış göstererek 30.553 tonu bulmuştur. Tasfiyehanelerden geçirilen petrol miktarı ise cüz'î bir şekildedir 378.385 tondan 377.694 tona inmiştir.

Polonyamn dahilî petrol istihlâki ise % 12 nisbetinde artarak 1938 ilk 9 ay için 290.296 tonu bulmuştur. 1937 senesinin aynı devresindeki istihlâk miktarı 258.527 tondur. Bilhassa benzin istihlâki geçen 1937 ye nazaran % 29,1 nisbetinde artmıştır. Ecnebi memleketlere ihraç edilen petrol 1937 ile mukayese edilirse % 61 nisbetinde bir azalış göstererek 38.619 tona inmiştir.

Krom cevheri

Rodezyada Beria limanından ihraç edilen krom cevheri pek yüksek tonaja balığ olmaktadır. Mezkûr limandan ihraç olunan krom cevheri 1935 senesinde 113.900, 1936 senesinde 210.000 ve 1937 de ise 303.000 tonu bulmuştur:

Yukarıki rakamlar Portekiz Şark Afrikası Denizler Aşın Ticaret Dairesinin ekonomi ve ticaret vaziyeti hakkında son neşrettiği rapordan muktebestir.

ROMANYA:

1938 ilk 9 ayında petrol istihsal ve ticareti

Romanyanın petrol istihsalâtı son seneler zarfında gittikçe azalmaktadır. 1936 ilk 9 ay zarfında 6.609.683 ton ve 1937 aynı devresinde 5.418.004 ton petrol istihsal eden Romanya 1938 ilk 9 ayında ancak 4.983.813 ton ham petrol elde etmiştir. Bu miktar 1934 veya 1935 istihsalâtının % 80 ini teşkil eder.

Buna mukabil memlekette açılan sondaj kuyularının metrajı da 1937 ilk 9 ayında 303.137 metre iken 1938 aynı devresinde 229-952 metreye inmiş ve 1934 ilk 9 ayında yapılan sondajların ancak % 81 ini bulmuştur.

Petrol ticaretine gelince Romanyanın dahilî istihlâkine son 5 sene zarfında muttarit şekilde bir tezayüt göze çarpmaktadır: 1934 senesi dahilî istihlâki 100 olarak kabul edilirse 1935: 104, 1936: 110, 1937: 116 ve 1938: 126 yi bulmaktadır. Binaenaleyh mezkûr senelerin 9 aylık dahilî istihlâki 1934te 987.751 ton iken 1938de 1.242.456 tona çıkmıştır. Ecnebi memleketlere ihracat ise bilâkis 1934 te % 100 iken, 1938 de % 67 ye inmiştir. Resmî istatistiklere göre Romanya 1936 senesi ilk 9 ay zarfında 5.157.989 ton, 1937 aynı devresinde 4.345.842 ton ve 1938 in ilk 9 ayında ancak 3.243.820 ton petrol harice çıkarabilmiştir.

SOVYET RUSYADA:

Krom cevheri

Rusyada en mühim krom yatakları Ural dağlarında indifaî sahreler mıntakasında, cenup-ta Orsk ve Orenburg arasında, şimalde Nizhny Tagilde ve mezkûr mıntakaların 40 mil şimali garbisinde bulunmaktadır. Bashart ve Bashkiria da krom cevheri ile beraber uraronit da zuhur etmektedir. Memleketin bu mıntakasında nikel cevheri ve platinî havi sahreler de mevcuttur. (Saranov yataklarındaki cevher kütlesi şimalde

doğru uzanmakta ve şarka doğru amudî olarak inmektedir.) Genişliği tahminen 80 - 250 Yd. olup 1 mil kadar uzunluktadır. Yüzde 1 - 2 nisbetlerinde olan chromit kristal şeklindedir. Saranovda başlıca yatakların yekûnu 6.000.000 ton, tâli derecedekiler de 360.000 ton tutmaktadır. Kromit istihsalî 1933 te 112,400 ton, 1934te 131,100 ton, 1935 te 184,400 ton ve 1936 da 220.000 tondur ki, bu yekûn Rodesia veya Türkiyenirikinden fazladır.

Saranov cevherinin terkibi şudur:

Sİ or; %3 5 - Cr 2 03, % 40,5 - A 12 03, % 17.2 - Fe 2 03 % - 6.8 - FeO, % 12 - 9 - Cao, % 1.37 - MgO. % 14.7 - Mno, % O - 15 - S. % 0,02 P- iz.

Saranov kromit'in bir kısmı (Potasium dikromal) diğer bir kısma ise iyi cins ateş tuğlası olarak dahilî ihtiyaç için kullanılır.

Başkırdistan kömür yatakları

Başkırt Jeoloji Dairesinin 1938 senesinde yaptığı inkişafı müsbet bir şekilde neticelenmiş ve Kuyurgazi mıntakasında 20-25 metre sihaninde 4 kömür damarına tesadüf edilmiştir. 20 - 120 metre derinlikte bulunan ve Srerlitamağa kadar uzanan bu yatakların umumî kömür ihtiyatı 200 milyon ton olarak tahmin edilmektedir.

Türkmenistan'de petrol kaynakları

Türkmen petrol trustunun devamlı aramaları neticesinde garbî Nebid dağında zengin petrol membalarına tesadüf edilmiştir. Kırmızı tabakalarda açılan 115 numaralı kuyudan fişkiran petrol günde 300 ton miktarında istihsal vermektedir. Nebid dağının ehemmiyetli miktarda petrol kaynaklarına malik olduğu tesbit edilmiştir.

Son haberlere göre bu 115 numaralı kuyunun gündelik verimi 400 tona çıktığı ve petrolün izafî sıklığı 0,859 olduğu bildirilmektedir.

Petrol ihracatı azalıyor

Sovyet Rusyanın Merkezî Gümrük idaresi tarafından verilen bir malûmata göre memleketin 1938 ilk 9 ay zarfındaki petrol ve müştak-

ların İhracatı 68,70 milyon ruble kıymetinde 843.089 tonu bulmuştur. Halbuki 1937 senesinin aynı devresindeki ihracat 110,97 milyon ruble değerinde 1.480.905 tondur. Bundan dolayı petrol ihracatının 1937 ye nazaran kıymet itibarile % 38,1 ve kemiyet itibarile de % 44,6 nisbetinde bir azalışı şayanı dikkattir.

YUNANİSTAN :

Linyit yataklarının istikşaf ve işletilmesi

Şimdiye kadar dahilî ihtiyacını temin edecek endüstri mahrukatının hemen tamamını, ecnebi memleketlerden temin eden Yunanistan Hükümeti, son zamanlarda memleket dahilinde mevcut linyit kömürü rezervelerinden istifade ederek bilhassa demiryolları istihlâkine tahsisi suretile bu ihtiyacı karşılamağa karar vermiştir. Bu maksatla münakalat nazırı kömür rezervelerini mıntakasında yaptığı bir tetkik seyahatinde, icap eden direktifleri vermek suretile keyfiyeti ehemmiyetlendirmiştir.

Yunanistanın muhtelif mıntakalarında linyit rezerveleri mevcut ise de bilhassa garbî Makedonya Peloponez mıntakasında ve bazı adalarda mühim linyit rezervelerinin mevcudiyeti görülmüştür.

Mezkûr memleket linyit vaziyetine gelince: 1933te 99.000, 1934 te 104.000, 1935te 93.000, 1936 da 84.000, 1937 de 60.000 ton linyit kömürü ihraç etmiştir.

Bu rakamlardan anlaşıldığına göre Yunanistanda linyit endüstrisi tedricen gerilemektedir. Buna mukabil Yunanistanın ithal ettiği kömür, yalnız 1937 senesinde 970.000 tona bağığ olur ki bu da aşağı yukarı 720 milyon drahmi kıymetindedir. Diğer taraftan aynı sene zarfında petrol ve müştakı ise 694 milyon drahmi kıymetinde 330.000 tonluk petrol ithal etmektedir.

Çelik ve teneke fabrikası

Yunanistanın Pire civarında Millî De-

mir Fabrikası namında bir hadde demir ve teneke imalâthanesi tesis edilmiştir. Anonim şirket şeklindeki bu firmanın sahipleri Amerika B .D. lerinden hicret eden yunanlılardan ibaretir. Makine ve tesisat Amerikadan getirilmiştir. Bu fabrika şimdilik kalın saç ve demiri haddelerden geçirerek inceltecek ve petrol ile benzin tenekeleri imal edecektir. Sonradan izabehane ve çelik imali şubeleri de meydana getirilecektir.

YOGOSLAVYA:

Petrol sarfiyatı artıyor

Son birkaç senedenberi Yugoslavyaya ithal edilmekte olan petrol miktarının gittikçe teza-yüdü memlekette petrol sarfiyatının artmakta olduğuna bariz bir delildir. Zira 1934 senesinde 113.000 ton ithal edilmişken 1935te 105.000 tona düşmüş, fakat 1936 da 140.000 tona yükseldiği halde geçen sene tekrar 113.000 tona düşmüştür.

Binaenaleyh, 1937 senesindeki bu rakam yalnız petrole münhasır olup ham petrol, makine yağı ve saire bu rakama ilâve edilecek olursa ithalât miktarının geçen senelere nazaran % 41 nisbetinde arttığı görülür.

Yugoslavyada petrol istihsalâtı üzerinde hâlâ ihmal rolü oynanmaktadır. Buna rağmen 1937 nin ilk 6 ayındaki istihsal miktarı 240 ton iken 1938 ilk 6 ayında 508 tona yükselmiştir.

Yugoslavya Hükümeti son zamanlarda Alman usulile sun'î petrol istihsaline baş vurmuş ve bu hususun temini için de linyit rezervelerinin keşfine başlamağa karar verildiği halde bu fikir henüz kuvveden fiile çıkmış değildir.

Bu sene memleket dahilinde odun kömürü ve methane gazile motor işletilmiş ve bu vesile ile bir propaganda teşebbüsünde bulunulmuşsa da ümit edilen neticenin kat'iyetle elde edilmiş olduğu henüz meçhuldür.

Yeni petrol kaynakları keşfi ve tasfiyehane tesisi

Yugoslavyanın son senelerde yapılan jeolojik araştırma ve sondajlar neticesi muhtelif mıntakalarda petrol emarelerine tesadüf edilmiştir. Buna rağmen 1930 - 1932 senelerindeki memleketin petrol istihsalâtı vasati olarak 250 - 290 tonu artmamıştır. Yalnız 1933 istihsalâtı-600 tonu bulmuştur.

Petrol arama ve işletme işleri ile Belgrat-taki Şumadiska Kredi Bankası doğrudan alâkadar olmaktadır. Bu bank Tuna nehri sahilinde, Smederevo civarında bir petrol tasfiyehanesi tesisine karar vermiş ve geniş bir arazi satın alarak işe başlamıştır. Yugoslavya petrol karteli elinde şmideye kadar 2 büyük ve 3 küçük tasfiyehane mevcuttu. Fakat yukarda ismi geçen kredi bankası bu kartelev mensup değildir.

Kurşun ve çinko izabehanelerin tesisi

Yugoslavyanın Başnazırı Stoyadinoviç'in iki sene evvel tanzim ettiği sanayi, program mu-

cibince Yugoslavyanın yeraltı servetlerini memleket dahilinde kıymetlendirmek maksadile yakında iki büyük anonim şirket tesis edilmiştir. Bunlardan biri 60 milyon dinar sermaye ile kurşun ve diğeri de 30 milyon dinar bir sermaye* ile çinko imalâthanesi tesisine başlamıştır.

Büyük iktisadî ehemmiyeti haiz olan bu şirketler Trepca madenlerinde istihsal edilmekte bulunan cevherleri kıymetlendirecek ve tekniğin son icabından istifade edeceklerdir.

Alüminyum fabrikası tesisi

Şiroki Bried dağlarının şimal kısmında keşfedilmiş bulunan boksit yatakları % 72 alüminyum oksitlerini havi olduğu tesbit edilmiştir. Bu oldukça zengin yatakları işletmek maksadile Mostar şehrinde Urganova Anonim Şirketi isminde Yugoslav - isviçreli sermaye sahiplerinden müteşekkil bir firma tesis edilmiştir. Firma Şiroki Bried yataklarına ait imtiyazı alır almaz komşu civarda bir fabrika kuracaktır.